

Силабус навчальної дисципліни ВІЙСЬКОВА ЕКОЛОГІЯ

підготовки	магістр	(назва освітнього ступеня)
спеціальності	101 Екологія	(назва спеціальності)
освітньо-професійної програми	101 Екологія	(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	Нормативна
Мова навчання	Українська
Факультет	Цивільної інженерії та екології
Кафедра	Екології та охорони навколишнього середовища
Контакти кафедри	вул. Архітектора Олега Петрова, 24 а, каб. 208 (другий поверх), (056) 756-33-71, ecology@pdaba.edu.ua
Викладачі-розробники	Прокоф'єв Ігор Борисович, ст. викладач
Контакти викладачів	prokofiev.igor@pdaba.edu.ua
Розклад занять	https://www.pgasa.dp.ua/timetable/WSIGMA/CT/ROZKLADK.HTML#A4
Консультації	https://www.pgasa.dp.ua/departament/ekolog/

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна полягає у розробці системи знань і формування світогляду, спрямованих на вирішення і попередження виникнення екологічних проблем, пов'язаних із військовою діяльністю і військовими об'єктами.

Розглядається зменшення негативного впливу на навколишнє середовище і здоров'я людей, заподіяного будівництвом, експлуатацією і виведенням із експлуатації військових, військово-промислових і військово-енергетичних об'єктів; вивчення впливу військової діяльності на психоемоційний стан і фізичне здоров'я людей; міжнародна співпраця з питань роззброєння (знищення ракет і ракетного пального, запасів хімічної, бактеріологічної та ядерної зброї) і запобігання військовим конфліктам та їх екологічним наслідкам та ін.

	Години	Кредити	Семестр
			II
лекції	60	9	60
лабораторні роботи	0		0
практичні заняття	32		32
Самостійна робота, у т.ч:	148		148
підготовка до аудиторних занять	28		28
підготовка до контрольних заходів	20		20
виконання курсового проєкту або роботи	-		-
виконання індивідуальних завдань	10		10
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	60		60
підготовка до екзамену	30	1	30
Форма підсумкового контролю			екзамен

Мета дисципліни «Військова екологія» полягає у розробці системи знань і формування світогляду, спрямованих на вирішення і попередження виникнення екологічних проблем, пов'язаних із військовою діяльністю і військовими об'єктами.

Завдання дисципліни «Військова екологія» - зменшення негативного впливу на навколишнє середовище і здоров'я людей, заподіяного будівництвом, експлуатацією і виведенням із експлуатації військових, військово-промислових і військово-енергетичних об'єктів; вивчення впливу військової діяльності на психоемоційний стан і фізичне здоров'я людей; міжнародна співпраця з питань роззброєння (знищення ракет і ракетного пального, запасів хімічної, бактеріологічної та ядерної зброї) і запобігання військовим конфліктам та їх екологічним наслідкам та ін.

Пререквізити дисципліни «Військова екологія»: «Хімія з основами біогеохімії», «Фізика», «Біологія», «Загальна екологія та неоекологія», «Метрологія і кліматологія», «Екотрофологія», «Радіоекологія та радіобіологія», «Екологія людини», «Оцінка рівня екологічної безпеки», «Моніторинг довкілля», «Основи екологічної токсикології», «Нормування антропогенного навантаження на природне середовище», «Комплексне оцінювання стану урбоєкосистем», «Комплексний аналіз екологічної безпеки території».

Постреквізити дисципліни «Військова екологія»: Після завершення навчального етапу база студента є достатньою для вивчення дисциплін екологічного та інженерного напрямку, зокрема: «Екореконструкція водних наземних екосистем», «Поновлення порушених територій та акваторій».

Компетентності (відповідно до освітньо-професійної програми «Екологія» СВО ПДАБА – 101 мп – 2021):

Інтегральна компетентність.

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (відповідно до освітньо-професійної програми «Екологія» СВО ПДАБА – 101 мп – 2021):

ЗК1 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень.

ЗК 2. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності (відповідно до освітньо-професійної програми «Екологія» СВО ПДАБА – 101 мп – 2021):

СК 1. Обізнаність на рівні новітніх досягнень, для виконання дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування на сучасному рівні.

СК 2. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.

СК 4. Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.

СК 5. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

СК 9. Здатність самостійно розробляти екологічні проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.

СК 14. Здатність до організації та проведення природо відновлювальних робіт в умовах воєнного стану.

Заплановані результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми «Екологія» СВО ПДАБА – 101 мп – 2021):

ПР 2. Вміння використовувати основні концептуальні екологічні закономірності к своїй професійної діяльності.

ПР 4. Знання правових та етичних норм для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів, нести відповідальність за наслідки прийнятих організаційно-управлінських рішень.

ПР 5. Вміння демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.

ПР 8. Вміння зрозуміло доносити професійні знання, власні обґрунтування і висновки до

фахівців і широкого загалу.

ПР 10. Вміння демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища.

ПР 12. Вміння оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища.

ПР 14. Вміння застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.

ПР 15. Вміння оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПР 21. Володіти основними еколого-інженерного проектування та еколого-експертної оцінки впливу на довкілля.

ПР 24. Виконувати перевірку з питань захисту навколишнього природного середовища, техногенної та промислової безпеки проектів будівництва об'єктів та стану об'єктів, які експлуатуються (функціонують).

ПР 25. вміти розробляти та впроваджувати природоохоронні заходи з комплексного відновлення природних екосистем та урбоекосистем, порушених внаслідок військової діяльності для забезпечення техногенної безпеки населення

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб.	с.р
Змістовий модуль 1.					
Вплив військової діяльності на біосферу та на здоров'я людини					
Основи військової екології.	6	2		-	4
Основні напрями розвитку військової екології.	8	2	2	-	4
Біосфера. Екологічна «ніша» Людства.	6	2		-	4
Біогеоценоз. Біоценоз. Сукцесії.	8	2	2	-	4
Екосистема. Натуральні, трансформовані і сконструйовані людиною екосистеми.	6	2		-	4
Природний і природно-антропогенний кругообіги хімічних елементів.	8	2	2	-	4
Основні закони, правила і принципи екології.	6	2		-	4
Поняття екологічно стійкого соціально-економічного розвитку цивілізації.	8	2	2	-	4
Ядерна зброя.	6	2		-	4
Хімічна зброя.	8	2	2	-	4
Біологічна зброя.	6	2		-	4
Новітня зброя.	8	2	2	-	4
Вплив військової діяльності на психоемоційний стан і фізичне здоров'я військовослужбовців.	6	2		-	4
Вплив шуму і вібрації.	8	2	2	-	4
Вплив замкненого і обмеженого простору.	7	2	2	-	3
Разом за змістовим модулем 1	105	30	16	-	59
Змістовий модуль 2.					
Теоретичні засади та фундаментальні поняття військової екології. Загальноосвітні екологічні проблеми, заподіяні військовою діяльністю					
Вплив кольорової гамми приміщень на самопочуття військових.	6	2		-	4
Вплив електромагнітних полів.	8	2	2	-	4
Вплив запиленості повітряного середовища.	6	2		-	4
Вплив хімічного забруднення повітряного середовища.	8	2	2	-	4
Загальноосвітні антропогенні екологічні проблеми.	6	2		-	4
Екологічні наслідки воєн.	8	2	2	-	4

Екологічні наслідки військової агресії (на прикладі постраждалих територій України).	6	2		-	4
Екологічні наслідки використання ядерної зброї.	8	2	2	-	4
Екологічні наслідки використання хімічної зброї.	6	2		-	4
Екологічні наслідки використання біологічної зброї.	8	2	2	-	4
Екологічні проблеми місць постійної дислокації військ.	6	2		-	4
Екологічні проблеми воєнно-промислового комплексу.	8	2	2	-	4
Утилізація боєприпасів.	6	2		-	4
Утилізація ракетного пального і військової техніки.	8	2	2	-	4
Міжнародна співпраця у напрямку зменшення ризику воєнної діяльності.	7	2	2	-	3
Разом за змістовим модулем 2	105	30	16	-	59
Підготовка до екзамену	30	-	-	-	30
Усього годин	240	60	32	-	148

2. САМОСТІЙНА РОБОТА

ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ:

Назва теми	Посилання
1. Війна та екологія. Бойові дії та їх наслідки; 2. Зброя масового ураження. Бойові дії та чинники поразки, хімічної, біологічної та ядерної зброї; 3. Бойова зброя, принципи дії якої засновані на фізичних явищах; 4. Методика прогнозування оцінки радіаційного та хімічного стану; 5. Методика розрахунків хімічних забруднень території сильно діючими отруйними речовинами. 6. Охорона природного середовища у військовій частині. Основні принципи взаємодії військових сил з природою; 7. Військова токсикологія; 8. Реалізація вимог екологічної безпеки у повсякденні військових в побуті та під час польових занять та навчань; 9. Класифікація бойових отруйних речовин та вибухонебезпечних об'єктів; 10. Відповідальність військових за екологічні правопорушення;	Основи екологічної безпеки військ : підручник / С. Р. Артем'єв, О. М. Блекот, В. В. Марущенко [та ін.] ; за ред. С. Р. Артем'єва. – Харків : Підручник НТУ «ХП», 2012. – 308 с. - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pgasa365.sharepoint.com/:b/s/e-library/Ec_mM4IXYeZPnKOFTbU_E0oBqXz8mRvFGkgri6oIztTwtg?e=xWWzRq Багмет А.П., Войцицький А.П. Військова екологія: Навчальний посібник. - Житомир Вид-во ДАУ, 2004. – 155 с. - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pgasa365.sharepoint.com/:b/s/e-library/EfJJVWjdjrNMsbme4ZOGA0MB13LQJHigbMyXoqb-D2z9pA?e=adQfcn Шматков Г.Г., Корабльова А.І., Прокоф'єв І.Б. Військова екологія: Підручник для ВНЗ – Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, 2018. – 176 с. - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pgasa365.sharepoint.com/:b/s/e-library/EamZN5h0JxNOvOalJUiWxVkB4pWRnSD7_IrENd6ThCPtIQ?e=qK95HU Правове забезпечення екологічної безпеки в умовах військового конфлікту: міжнародний досвід і

	вітчизняні реалії. - Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. - 52 с. - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pgasa365.sharepoint.com/:b/s/e-library/EbOLfMxWvwREnnSjtBaPJqoBcSaNTcyMYEWEyr8G-hizaQ?e=y0RgBJ
--	--

ВИКОНАННЯ КУРСОВОГО ПРОЄКТУ (РОБОТИ)

Курсовий проект (робота) не передбачені.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТА/АБО ГРУПОВИХ ЗАВДАНЬ

1. Екологічні наслідки воєн.
2. Екосистема. Натуральні, трансформовані і сконструйовані людиною екосистеми.
3. Загальносвітові антропогенні екологічні проблеми.
4. Екологічні наслідки використання ядерної зброї
5. Екологічні наслідки використання хімічної зброї.
6. Екологічні наслідки використання біологічної зброї.
7. Вплив хімічного забруднення повітряного середовища
8. Новітня зброя.

3. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється шляхом проведення поточного та підсумкового контролю.

Оцінювання результатів навчання проводиться в балах. Максимальна кількість балів протягом семестру становить 100. Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як:

$$\frac{100 \text{ ПК} + 100(E)}{2} = 100$$

де 100 (ПК) – 100 максимальних балів з поточного контролю (ПК), які може набрати студент за семестр;

100 (ЕК) – 100 максимальних балів, які може набрати студент за екзамен (Е).

Змістовий модуль зараховується, якщо студент має успішність не менш 60 балів. Підсумкова оцінка змістовного модуля нараховується як середньоарифметичне з розділів курсу.

$$\text{ПК} = \frac{\text{ПК}_{\text{лек}} + \text{ПК}_{\text{пр}} + \text{ПК}_{\text{сам}}}{3}$$

ПК – підсумкова оцінка змістового модулю;

ПК_{лек} – поточний контроль з лекційного курсу;

ПК_{пр} – поточний контроль з практичного курсу;

ПК_{сам} – поточний контроль з самостійної роботи.

Процедура оцінювання знань студента за семестр:

Етап	Форма контролю	Процедура оцінювання знань, умінь, навичок і (або) досвіду діяльності, що характеризують етапи формування компетенції	Кількість балів
Змістовий модуль 1.			
Вплив військової діяльності на біосферу та на здоров'я людини			
1	Присутність студента на заняттях Лекції (15 л. * 2 б. = 30 балів)		30
2	Практичні роботи (8 пр. * 1 б. = 8 балів)		8
3	Конспект лекцій	Наявність рукописного конспекту за темами самостійного опрацювання	7

Етап	Форма контролю	Процедура оцінювання знань, умінь, навичок і (або) досвіду діяльності, що характеризують етапи формування компетенції	Кількість балів
4	Виконання практичних робіт	Наявність виконаної практичної роботи в зошиті. Оцінюються досягнуті результати, проявлені знання, вміння і навички, а також відповідність виконаної роботи вимогам, що пред'являються. (8 пр. * 2 б. = 16 балів)	16
5	Контрольна робота	Контрольна робота складається з 2 теоретичних питань та одного практичного завдання. Робота виконується письмово і здається викладачеві. Оцінюється володіння матеріалом по темі роботи, аналітичні здібності, вміння і навички, необхідні для виконання завдань.	39 (3 * 13 балів)
			Всього 100
Змістовий модуль 2. Теоретичні засади та фундаментальні поняття військової екології. Загальносвітові екологічні проблеми, заподіяні військовою діяльністю			
1	Присутність студента на заняттях Лекції (15 л. * 2 б. = 30 балів)		30
2	Практичні роботи (8пр. * 1 б. = 8 балів)		8
3	Конспект лекцій	Наявність рукописного конспекту за темами самостійного опрацювання	6
4	Виконання практичних робіт	Наявність виконаної практичної роботи в зошиті. Оцінюються досягнуті результати, проявлені знання, вміння і навички, а також відповідність виконаної роботи вимогам, що пред'являються. (8 пр. * 2 б. = 16 балів)	16
5	Реферат або презентація	Наявність виконаних реферату та презентації. Оцінюються ступень розкриття теми, проявлені знання, вміння і навички, а також відповідність виконаної роботи вимогам, що пред'являються.	10
6	Контрольна робота	Контрольна робота складається з 2 теоретичних питань та одного практичного завдання. Робота виконується письмово і здається викладачеві. Оцінюється володіння матеріалом по темі роботи, аналітичні здібності, вміння і навички, необхідні для виконання завдань.	30 (3 * 10 балів)
			Всього 100
	Екзамен	Екзамен націлено на комплексну перевірку освоєння дисципліни. Екзамен проводиться в усній або письмовій формі за білетами, в яких містяться питання по всіх темах курсу. Студенту дається година на підготовку. Оцінюється володіння матеріалом, його системне освоєння, здатність застосовувати потрібні знання, навички та вміння при вирішенні практичних завдань.	100
			Всього 100

Присутність студента на заняттях оцінюється:

Присутність студента на лекції

2 бали	за присутність студента на лекції та наявність матеріалів у конспекті
1 бал	студент був відсутній з поважної причини і законспектував матеріал по тематиці лекції
0 балів	студент був відсутній на лекції і не законспектував матеріал по тематиці лекції
Присутність студента на практичному занятті	
1 бал	за присутність студента на практичному занятті
0 балів	якщо студент був відсутній на практичному занятті

Конспект питань самостійного опрацювання оцінюється:

7 балів	За наявність рукописного конспекту з лекції у повному обсязі, в якому відображені усі питання всіх лекцій модулю
5-6 бали	За наявність конспекту лекцій у неповному обсязі, в якому відображені лише окремі питання всіх лекцій модулю
2-4 бали	За наявність конспекту лекцій у неповному обсязі, в якому відображені лише окремі питання більш половини лекцій модулю
1 бал	За наявність конспекту лекцій у неповному обсязі, в якому відображені лише окремі питання менш половини лекцій модулю
0 балів	Конспект відсутній

Реферат та презентація оцінюються:

Кількість балів	Реферат	Презентація
7-10 балів	Тема реферату розкрита в повному обсязі. Кількість сторінок реферату становить більше десяти. Кількість літературних джерел становить більше п'яти.	Тема презентації розкрита в повному обсязі. Кількість слайдів презентації становить більше десяти. В презентацію винесено схеми, рисунки та табличний матеріал.
3-6 балів	Тема реферату розкрита не в повному обсязі. Кількість сторінок реферату становить менше десяти. Кількість літературних джерел становить менше п'яти.	Тема презентації розкрита не в повному обсязі. Кількість слайдів становить менше десяти. В презентацію винесено тільки текстовий матеріал.
0-2 бали	Реферат відсутній або не відповідає завданню.	Презентація відсутня або не відповідає завданню.

Виконання практичних робіт оцінюється:

2 бали	Продemonстровано високий рівень володіння матеріалом для вирішення завдань, використано належні джерела в потрібній кількості, розрахунки проведено вірно, при виконання розрахунків залучено програму Microsoft Excel, застосовані методи відповідають поставленим завданням.
1 бал	Продemonстровано добрий рівень володіння матеріалом для вирішення завдань, використано належні джерела, розрахунки проведено вірно, при виконання розрахунків не було залучено програму Microsoft Excel, застосовані методи відповідають поставленим завданням.
0 балів	Продemonстровано незадовільний рівень володіння матеріалом для вирішення завдань, розрахунки проведено не вірно, при виконання розрахунків не було залучено програму Microsoft Excel, застосовані методи не відповідають поставленим завданням.

Контрольна робота студента оцінюється:

Бали по модулю 1	Бали по модулю 2	Пояснення	
		Теоретичне питання	Практичне завдання
12-13	9-10	Правильно надано відповіді на	Вірно виконано практичне

		теоретичні питання. Продемонстровано високий рівень володіння матеріалом для вирішення поставлених питань теоретичної частини.	завдання. Проявлені високі здатності застосування знання і вміння до виконання конкретних практичних завдань.
8-11	6-8	Відповіді майже на всі питання письмової роботи, але зустрічаються незначні неточності. Продемонстровано добрий рівень володіння матеріалом для вирішення поставлених питань теоретичної частини.	Проявлені досить добрі здатності щодо застосування знання і вміння до виконання конкретних практичних завдань.
4-7	3-5	Відповіді надано більш наполовину питань письмової роботи, але зустрічаються неточності. Продемонстровано задовільний рівень володіння матеріалом для вирішення поставлених питань теоретичної частини.	Проявлені посередні здатності щодо застосування знання і вміння до виконання конкретних практичних завдань.
0-3	0-2	Продемонстровано майже повну відсутність володіння матеріалом або зустрічаються серйозні помилки щодо вирішення поставлених питань теоретичної частини.	Конкретне практичне завдання не вирішене або вирішене не вірно.

Екзамен оцінюється:

Письмова відповідь на білет містить 3 питання (2 теоретичних питання оцінюються по 35 балів, 1 практичне питання (задача) 30 балів):

Теоретичне питання

29-35	Повно та ґрунтовно розкрито теоретичне питання
22-28	В цілому розкрито теоретичне питання, однак не повно і допущені деякі неточності стосовно значення та термінів в області заповідної справи. При цьому не використано на достатньому рівні обов'язкову літературу.
15-21	Правильно визначена сутність теоретичного питання, але розкрита не повністю, допущені деякі незначні помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.
7-14	Правильно розкрита сутність теоретичного питання, але недостатньо або поверхнево розкрито більшість окремих положень і допущені при цьому окремі помилки, які частково впливають на загальне розуміння проблеми.
1-7	Частково та поверхнево розкриті лише окремі положення теоретичного питання і допущені при цьому суттєві помилки, котрі в значній мірі впливають на загальне розуміння питання.
0	Не надано відповідь на теоретичне питання.

Практичне питання

21-30	Практичне питання (задача) розкрито в повному обсязі. Задача вирішена до кінця. Відповідь вірна і обґрунтована.
11-20	Присутні спроби вирішення практичного питання (задачі), але напрямок дій вірний, але задача до кінця не вирішена.
1-10	Присутні спроби вирішення практичного питання (задачі), але напрямок дій не вірний.
0	Не надано відповідь на практичне питання (задачу).

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середньоарифметична з двох оцінок за середньою по змістовим модулям та за екзаменаційною оцінкою.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і студента; прозорість оцінювання; інформування та реалізацію політики академічної доброчесності. При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії. Курс передбачає індивідуальну та групову роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Передбачається систематичне відвідування студентами аудиторних занять, за винятком поважних причин. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультацій викладача.

Порядок зарахування пропущених занять. Пропущені заняття з поважної причини відпрацьовуються на наступному занятті шляхом додаткового опитування або тестування за темою пропущеного заняття.

За відсутності документів, що підтверджують поважність причин пропуску занять, вважається, що пропуск занять здійснено без поважних причин.

Відпрацювання лекцій відбувається шляхом надання студентом конспекту за темою лекції, розбірливим почерком, обсягом не більше 10 сторінок лекційного зошита, і проведення співбесіди за темою пропущеної лекції.

Відпрацювання пропущених занять без поважної причини виконується в повному обсязі (година за годину), але не більше 4 годин за день у робочі дні та не більше 8 годин на день у вільний від навчання час, і у визначений термін відпрацювань пропущених занять відповідно до розкладу консультацій на кафедрі екології та охорони навколишнього середовища.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами.

Студенти академії мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності Державного вищого навчального закладу «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» ПЛПМ 0812-001:2018, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;
- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Дотримуємося Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у Придніпровській державній академії будівництва та архітектури.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо студент має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Шматков Г.Г., Корабльова А.І., Прокоф'єв І.Б. Військова екологія: Підручник для ВНЗ – Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, 2018. – 176 с.
2. Козяр М.М. Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення: Навч. Посібник - «Кондор», 2011.
3. Корабльова А.І. Шматков Г.Г. Іващенко Т.Г. Новосельська Л.П. Основи екології та екологічні засади ефективного управління у галузі природокористування: Навчальний посібник–Херсон: Грінь Д.С., 2014
4. Сусло С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: Навч. посібник для студ. вищ. навч. Закл - «Арістей», 2007.
5. Shmatkov G.G., Korableova A.I., G. Franz. Environmental safety of the region: ecological reconstruction as prerequisite of transfer to region sustainable development: Textbook. - Dnipro: SP Blyzniuk, 2016. – 120 p.
6. Желібо Е.Б. Безпека життєдіяльності: Навч. Посібник - «Каравела», 2008
7. Бондар О.І., Корабльова А.І., Кравець В.В., Шматков Г.Г. Вступ до кліматології і метеорології: екологічні аспекти: Навчальний посібник. - Херсон: «Олді-Плюс», 2011. – 220 с.
8. Злобін Ю.А. Основи екології: навчальний посібник. – К.: «Лібра», 1998. – 248 с.
9. Корабльова А.І. Екологія: взаємовідносини людини і середовища: навчальний посібник для вузів. Видання третє. Доповнене. - Дніпропетровськ: Поліграфіст, 2004. - 364 с.
10. Корабльова А.І., Чесанов Л.Г., Шапар А.Г. Вступ до екологічної токсикології: навчальний посібник для вузів. - Дніпропетровськ: Поліграфіст, 2003. – 320 с.
11. Корабльова А.І., Шматков Г.Г., Іващенко Т.Г. та ін. Основи екології та екологічні засади ефективного управління в галузі природокористування: Навчальний посібник / Під заг. Ред. д.б.н. О.І. Бондаря. – Херсон: Грінь Д.С., 2014. – 418 с.
12. Нечипорук М.В., Кобрін В.М., Вамболь В.В., Поліщук О.О. Утилізація літальних апаратів. – Харків: ХАІ, 2014. – 334 с.
13. Скалецький Ю.М., Мисула І.Р. Військова токсикологія, радіологія та медичний захист: Підручник. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. – 420с.
14. Шумейко В.М. Екологічна токсикологія і тероризм. Біотоксиканти. – К.: «ЕККОРЕГІО-ЕХТІ», 2002. – 140 с.
15. Основи екологічної безпеки військ : підручник / С. Р. Артем'єв, О. М. Блекот, В. В. Марущенко [та ін.] ; за ред. С. Р. Артем'єва. – Харків : Підручник НТУ «ХПІ», 2012. – 308 с.
16. Багмет А.П., Войцицький А.П. Військова екологія: Навчальний посібник. – Житомир, Вид-во ДАУ, 2004. – 155 с.

Допоміжна

1. Методичні вказівки до вивчення програмного матеріалу з курсу «Військова екологія» для студентів ступеня магістра спеціальності 101 «Екологія» денної та заочної форм навчання / Укладачі: Шматков Г. Г., Корабльова А. І., Прокоф'єв І. Б. – Дніпро: ПДАБА, 2018. – 40 с.
2. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з курсу «Військова екологія» для студентів ступеня магістра спеціальності 101 «Екологія» денної та заочної форм навчання / Укладачі: Прокоф'єв І. Б., Корабльова А. І. – Дніпро: ПДАБА, 2018. – 12 с.
3. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з курсу «Військова екологія» для студентів ступеня магістра спеціальності 101 «Екологія» денної та заочної форм навчання / Укладачі: Прокоф'єв І. Б., Корабльова А. І. – Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, 2018 р. – 12 с.
4. ДБН А.2.2-1-2003 «Проектування. Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд». - Київ: Держбуд України, 2004. - 21 с.
5. Медичні аспекти хімічної зброї: Навчальний посібник для слухачів УВМА та студентів вищих медичних навчальних закладів. – К.: УВМА, 2003. – С. 30-36, 78 – 86.
6. Методичні рекомендації МР 2.2.12-142-2007. Оцінка ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря. Затверджені Наказом МОЗ України від 13.04.07 №184. –

Київ, 2007. – 40 с.

7. Корабльова А.І. Шматков Г.Г. Практикум з екологічної токсикології: Навчально-методичний посібник - Дніпропетровськ: ДВНЗ «ПДАБА», 2014

8. Грубінко А., Кучер А. Правове забезпечення екологічної безпеки в умовах військового конфлікту: міжнародний досвід і вітчизняні реалії. - Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. - 52 с.

9. Оцінка екологічної шкоди та пріоритети відновлення довкілля на сході України. – К.: ВАІТЕ, 2017. - 88 с.

6. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Віртуальний читальний зал бібліотеки ПДАБА. Методичні вказівки до вивчення програмного матеріалу з курсу «Військова екологія» для студентів ступеня магістра спеціальності 101 «Екологія» денної та заочної форм навчання / Укладачі: Шматков Г. Г., Корабльова А. І., Прокоф'єв І. Б. – Дніпро: ПДАБА, 2018. – 40 с. - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pgasa365.sharepoint.com/:w/s/e-library/ERKC9153NxVCjKJ2Fik1dxABjlSjoPmqGJbRS3_HOVNJcQ?e=X6yR6U

2. Віртуальний читальний зал бібліотеки ПДАБА. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з курсу «Військова екологія» для студентів ступеня магістра спеціальності 101 «Екологія» денної та заочної форм навчання / Укладачі: Прокоф'єв І. Б., Корабльова А. І. – Дніпро: ПДАБА, 2018. – 12 с. - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pgasa365.sharepoint.com/:w/s/e-library/ESoEHnprcXj9MgoXhfaXOhNYBjKS_2U_hNAXkIwGwuCCoeg?e=SMqJF8

3. Віртуальний читальний зал бібліотеки ПДАБА. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з курсу «Військова екологія» для студентів ступеня магістра спеціальності 101 «Екологія» денної та заочної форм навчання / Укладачі: Прокоф'єв І. Б., Корабльова А. І. – Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, 2018 р. – 12 с. - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://pgasa365.sharepoint.com/:w/s/e-library/EXxhg2rvputDhvizmFLW7hcBZ9fU13zFJ3WkVFT6qyBRgA?e=eazquK>

4. Віртуальний читальний зал бібліотеки ПДАБА. Основи екологічної безпеки військ : підручник / С. Р. Артем'єв, О. М. Блекот, В. В. Марущенко [та ін.] ; за ред. С. Р. Артем'єва. – Харків : Підручник НТУ «ХПІ», 2012. – 308 с. - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pgasa365.sharepoint.com/:b/s/e-library/Ec_mM4IXYeZPnKOFTbU_E0oBqXz8mRvFGkgri6oIztTwtg?e=xWWzRq

5. Віртуальний читальний зал бібліотеки ПДАБА. Багмет А.П., Войцицький А.П. Військова екологія: Навчальний посібник. - Житомир Вид-во ДАУ, 2004. – 155 с. - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://pgasa365.sharepoint.com/:b/s/e-library/EfJJVWjdjrNMsbme4ZOGA0MB13LQJHigbMyXoqb-D2z9pA?e=adQfcn>

6. Віртуальний читальний зал бібліотеки ПДАБА. Грубінко А., Кучер А. Правове забезпечення екологічної безпеки в умовах військового конфлікту: міжнародний досвід і вітчизняні реалії. - Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. - 52 с. - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://pgasa365.sharepoint.com/:b/s/e-library/EbOLfMxWvwREnnSjtBaPJqoBcSaNTcyMYEWEyr8G-hizaQ?e=y0RgBJ>

7. Віртуальний читальний зал бібліотеки ПДАБА. Оцінка екологічної шкоди та пріоритети відновлення довкілля на сході України. – К.: ВАІТЕ, 2017. - 88 с. - [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://pgasa365.sharepoint.com/:b/s/e-library/EUJ5pabLrllCkSWtd9wtZRsB3sWVghjK0rUcKV4RNNkTtA?e=u8slAh>

8. Віртуальний читальний зал бібліотеки ПДАБА. Шматков Г.Г., Корабльова А.І., Прокоф'єв І.Б. Військова екологія: Підручник для ВНЗ – Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, 2018. – 176 с. -

[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pgasa365.sharepoint.com/:b:/s/e-library/EamZN5h0JxNOvOalJUiWxVkB4pWRnSD7_IrENd6ThCPtlQ?e=qK95HU

9. Сайт національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

10. Державна науково-технічна бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gntb.gov.ua>

Розробник(и) _____

(підпис)

(Ігор ПРОКОФ'ЄВ)

Гарант освітньої програми _____

(підпис)

(Тетяна ЯКОВИШИНА)

Силабус затверджено на засіданні кафедри

екології та охорони навколишнього середовища

(назва кафедри)

Протокол від «22» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Тетяна ЯКОВИШИНА)